

**UCHWAŁA NR XV/101/2016
RADY MIEJSKIEJ W LIBIĄŻU**

z dnia 7 kwietnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018”.

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15) ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz.1515 z późniejszymi zmianami) oraz art. 176 pkt 1) i art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 z późniejszymi zmianami) Rada Miejska w Libiążu uchwała:

§ 1. Przyjąć „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XXVI/179/2013 Rady Miejskiej w Libiążu z dnia 27 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodziny w Gminie Libiąż na lata 2013-2015”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Libiąża.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Libiążu

Bogumiła Latko

Załącznik do Uchwały
Nr XV/101/2016
Rady Miejskiej w Libiążu
z dnia 07 kwietnia 2016 r.

„Gminny Program
Wspierania Rodziny
na lata 2016-2018”

LIBIĄŻ 2016 r.

SPIS TREŚCI:

WSTĘP.....	3
ROZDZIAŁ 1: Gminny Program Wspierania Rodziny - założenia oraz podstawa prawna Programu	4
ROZDZIAŁ 2: Diagnoza sytuacji ekonomiczno-społecznej w gminie Libiąż	6
2.1. Struktura wybranych świadczeń społecznych dla rodzin w latach 2013-2015.....	6
2.2. Świadczenia rodzinne i Fundusz Alimentacyjny	10
2.3. Karta Dużej Rodziny.....	13
2.4. Program „Rodzina 500+”	14
ROZDZIAŁ 3: Wsparcie dziecka i rodziny – współpraca międzyinstytucjonalna. Diagnoza społeczna sytuacji rodzin w gminie Libiąż.....	15
ROZDZIAŁ 4: Działania realizowane w zakresie wsparcia dziecka i rodziny w gminie Libiąż.....	20
ROZDZIAŁ 5: Innowacyjne działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej.....	27
5.1. Indywidualna asysta rodzinna jako forma wsparcia rodzin wieloprotymowych	27
5.2. Klub Integracji Społecznej – jako kompleksowa forma wsparcia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	29
5.3. Działania dla rodzin realizowane w ramach projektów systemowych PO KL.....	30
5.4. Działania o charakterze środowiskowym realizowane w ramach Centrum Aktywności Lokalnej oraz Programu Aktywności Lokalnej.....	32
ROZDZIAŁ 6: Analiza SWOT – ocena uwarunkowań efektywnej realizacji Programu	33
ROZDZIAŁ 7: Adresaci Programu	36
ROZDZIAŁ 8: Cele i zadania Programu	37
ROZDZIAŁ 9: Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018	48
ROZDZIAŁ 10: Monitoring i ewaluacja Programu	48
ZAKOŃCZENIE	49

WSTĘP

Rodzina jest pierwotnym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtują się postawy, zachowania i poglądy. Jest pierwszym środowiskiem wychowawczym, które ma decydujący wpływ na osobowość człowieka, jego życie i rozwój. W rodzinie przebiega proces socjalizacji dzieci i przygotowanie młodego pokolenia do pełnienia przyszłych ról społecznych.

Proces kształtowania osobowości oraz przekazywania systemu uniwersalnych wartości jest procesem trudnym. Właściwe wychowanie i opieka nad dzieckiem to silna podstawa dla jego przyszłego funkcjonowania w społeczeństwie. Może to się odbywać tylko w prawidłowo realizującej swoje funkcje rodzinie, będącej pierwszą komórką społeczną, z jaką styka się młody człowiek.

Rodzina to przede wszystkim środowisko życia. To w niej właśnie powinny być zaspakajane podstawowe potrzeby człowieka jako jednostki, a także potrzeby rodziny jako całości. Jeżeli rodzina nie wypełnia tych zadań lub wypełnia je w stopniu niewystarczającym, wówczas potrzebuje pomocy.

We współczesnych warunkach społeczno-gospodarczych rodzina ulega przekształceniom, zmieniają się jej podstawy społeczno-ekonomiczne, jej funkcje i struktura społeczna. Dokonujące się zmiany, oprócz pozytywnych skutków, powodują pogłębianie wielu negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, spadek dochodów ludności, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego. Zjawiska te są przyczyną zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny. Poprzez swoje oddziaływanie czynią one daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i pozostałych członków rodziny. Pozostawienie rodziny bez odpowiedniego wsparcia i pomocy specjalistycznej powoduje jej postępującą degradację i skutkuje różnorodnymi konsekwencjami, które najbardziej dotyczą dzieci. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez przedstawicieli różnych instytucji oraz podejmowania działań na rzecz rodziny i udzielanie wsparcia w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Podstawowym zadaniem przy rozwiązywaniu problemów społecznych jest wsparcie rodziny w zakresie odbudowywania prawidłowych relacji zachodzących w rodzinie oraz wsparcia we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych.

ROZDZIAŁ 1: Gminny Program Wspierania Rodziny – założenia oraz podstawa prawna Programu.

Głównym założeniem „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018” jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji poprzez prace z rodziną oraz zapewnienie wieloaspektowej pomocy i wsparcia. Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny.

Podstawą opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest art. 176 pkt1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie, z którym jednym z zadań własnych gminy jest opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Ustawa nakłada na gminy również takie zadania, jak tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, placówkami służby zdrowia, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania swoich funkcji. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

Stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

1. Wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną - do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka;
2. Powrotu do rodziny;
3. Utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
4. Stabilnego środowiska wychowawczego;
5. kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
6. Pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
7. Ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
8. Informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;

9. Ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
10. Poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
11. Dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

▪ **Podstawa prawna Programu.**

„Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018” wpisuje się w działania określone w „Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Libiąż na lata 2014-2020”. Katalog zadań Programu jest także zgodny z misją i celami operacyjnymi „Strategii Rozwoju Gminy Libiąż na lata 2014-2020”.

„Gminny Program Wspierania Rodziny” zakłada realizację zadań wynikających w szczególności z aktów prawnych:

- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 332).
- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2015 r., poz.163 ze zm.),
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 180, poz.1493 ze. zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788 ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178).

ROZDZIAŁ 2: Diagnoza sytuacji ekonomiczno-społecznej w Gminie Libiąż.

„Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018” przygotowano w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej rodzin w gminie Libiąż. Główną instytucją w gminie udzielającą rodzin wsparcia socjalnego jest Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2015 roku ze świadczeń pieniężnych, w naturze, w formie usług opiekuńczych oraz pracy socjalnej, z systemu pomocy społecznej skorzystało **690 rodzin**, w tym wyłącznie z pomocy społecznej w formie konsultacji i poradnictwa – **225 rodzin**.

2.1. Struktura wybranych świadczeń społecznych dla rodzin w latach 2013-2015.

Świadczenia pomocy społecznej przyznawane są osobom i rodzinom, które spełniają kryteria dochodowe oraz pozostałe warunki określone w ustawie o pomocy społecznej. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód miesięczny na osobę w rodzinie (pomniejszony o miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych, o składki z tyt. ubezpieczeń oraz o kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób) nie przekracza kryterium dochodowego:

- od 1 października 2015 r. (po zmianie kryteriów) dla osoby samotnie gospodarującej – kwoty 634 zł. a dla osoby w rodzinie – kwoty 514 zł.

W ramach zadań własnych gminy przyznawane były zasiłki celowe na zaspokojenie uzasadnionych potrzeb, zasiłki okresowe, pomoc przyznawana formie zakupu gorącego posiłku, pomoc w formie usług opiekuńczych itp. Od sierpnia 2009 roku do zadań własnych gminy należy wypłata zasiłków stałych oraz opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby je pobierające. Wcześniej były to zadania zlecone, obecnie jest to zadanie własne, na które gmina otrzymuje dotacje.

Tabela Nr 1. Środki wydatkowane w 2015 roku w podziale na zadania.

Zadania	Kwota wydatków w zł.
Zadania zlecone gminie	4.462.269,92
Zadania własne gminy, w tym: środki własne dotacje	5.135.273,25 3.631.018,90 875.348,93
Projekt systemowy Projekt partnerski	84.506,16
Razem	9.682.049,33

Udział % środków na realizację zadań:

- **środki na zдания zlecone i dotacje** **-60,80 % (5.630.733,93)**
- **środki własne gminy** **-39,20 % (3.631.018,90)**

Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną.

Liczbę osób i rodzin korzystających z różnych form wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej obrazuje tabela nr 2.

Tabela Nr 2 - Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną.

Wyszczególnienie	Rok	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	2013	897	570	1259
	2014	883	536	1126
	2015	790	494	1025
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	2013	21	18	25
	2014	22	19	28
	2015	24	21	29
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych ogółem	2013	907	577	1270
	2014	888	538	1133
	2015	800	500	1034
Pomoc wyłącznie w formie pracy socjalnej i poradnictwa	2013		249	551
	2014		212	453
	2015		190	384
Ogółem pomoc finansowa, usługowa, w formie pracy socjalnej	2013		826	1821
	2014		750	1584
	2015		690	1418

Wyżej wykazane dane wskazują liczby rodzin korzystających z pomocy w ramach zadań własnych gminy (ze środków własnych i dotacji do zadań własnych). Wzrost liczby rodzin objętych pomocą w roku 2013 jest częściowo spowodowany podwyższeniem kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej. W 2014 roku lekki spadek objętych pomocą spowodowany jest utrzymaniem kryterium dochodowego na poziomie z roku 2012. W 2015 roku dalszy spadek jest spowodowany tym, że kryterium dochodowe było na poziomie 2012 i dopiero zostało zmienione od października 2015 r.

Powody trudnych sytuacji życiowych powodujących przyznanie pomocy społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej wymienia „okoliczności”, które obok kryterium dochodowego uzasadniają przyznanie pomocy w postaci różnego rodzaju świadczeń.

Tabela nr 3 - Charakterystyka klientów pomocy społecznej (dot. pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej) według powodów trudnej sytuacji.

Powód trudnej sytuacji życiowej			
	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Bezdomność % ogółu korzystających rodzin	22 3,8%	24 4,46%	23 4,60%
Potrzeba ochrony macierzyństwa % ogółu korzystających rodzin	90 15,6%	63 11,71%	54 12,60%
Bezrobocie % ogółu korzystających rodzin	326 56,5%	263 48,88%	219 43,80%
Niepełnosprawność % ogółu korzystających rodzin	265 45,9%	274 50,93%	272 54,40%
Długotrwała choroba % ogółu korzystających rodzin	297 51,5%	288 53,53%	301 60,20%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego % ogółu korzystających rodzin	254 44%	208 38,66%	173 34,60%
Przemoc w rodzinie % ogółu korzystających rodzin	9 1,6%	8 1,49%	5 1,00%
Alkoholizm % ogółu korzystających rodzin	57 9,9%	49 9,11%	42 9,80%
Narkomania % ogółu korzystających rodzin	1	3 0,56%	2 0,40%
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego % ogółu korzystających rodzin	14 2,4%	5 0,93%	6 1,20%

Wykazanych w tabeli liczb nie należy sumować, gdyż w jednej rodzinie może występować więcej niż jedna przyczyna trudnej sytuacji.

W 2014 r. i 2015 r. najczęściej rodzin korzystało z pomocy z powodu długotrwałej choroby. W 2013 r. najczęściej rodzin korzystało z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Bardzo częstymi powodami trudnej sytuacji jest bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba. Te okoliczności od wielu lat dominują wśród powodów przyznawania pomocy. Mniejszy odsetek stanowi bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, przemoc w rodzinie.

Realizując zadania Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu udzielał na rzecz osób i rodzin będących w trudnej sytuacji pomocy w formach przedstawionych w poniższych tabelach:

Tabela Nr 4 - Zadania zlecone

Rodzaj świadczenia	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	21 osób	22 osoby	24 osoby
Ogółem liczba osób korzystających z pomocy w ramach zadań zleconych	21 osób	22 osoby	24 osoby

Od sierpnia 2009 r. do katalogu zadań własnych gminy ustawodawca przeniósł pomoc w formie **zasiłków stałych** oraz **opłaty składek na ubezpieczenie zdrowotne**. Obecnie są to zadania własne, na które gmina otrzymuje dotacje z budżetu państwa. W ramach zadań zleconych gminie świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Formy i zakres pomocy udzielanej w ramach zadań własnych gminy obrazuje tabela nr 5.

Tabela nr 5 - zadania własne

Rodzaj świadczenia	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Zasiłki jednorazowe celowe (na opał, żywność, leki, odzież, opłaty za energię elektryczną, gaz, zakup podręczników itp.)	483 rodziny	462 rodziny	403 rodziny
Zasiłki okresowe	146 rodzin	147 rodzin	160 rodzin
Zasiłki stałe	79 osób	81 osób	80 osób
Opłacenie posiłków dla dzieci w szkołach i przedszkolach	224 dzieci	179 dzieci	179 dzieci
Talony żywnościowe	8 rodzin	3 rodziny	- rodzin
Usługi opiekuńcze	63 osoby	71 osób	77 osób
Ogółem liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej, usługowej i rzeczowej w ramach zadań własnych	570 rodzin	536 rodzin	494 rodziny

W 2013 roku wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy w formie zasiłków celowych. Było to spowodowane zarówno podwyższeniem kryteriów uprawniających do świadczeń z pomocy społecznej, jak również wzrostem liczby osób bezrobotnych i pogorszeniem sytuacji bytowej rodzin w związku ze wzrostem kosztów utrzymania (opłaty za czynsz, energię, wodę, gaz, opał, żywność). Od 2013 roku

wzrastała natomiast liczba osób i rodzin korzystających z pozostałych rodzajów świadczeń tj. zasiłków okresowych, stałych i pomocy rzeczowej. Natomiast w 2014 roku spadła liczba osób korzystających z pomocy w związku, z tym że nie podniesiono kryterium dochodowego od 2012 roku. Spadkowa tendencja była również w 2015 roku z tej samej przyczyny, bowiem wzrost kryterium dochodowego nastąpił dopiero w październiku 2015 roku.

Sukcesywnie wzrasta liczba osób objętych usługami społecznymi.

Jednocześnie należy zauważyć, że nadal znaczna część rodzin pozostających w systemie pomocy społecznej, to rodziny, w których występują trudne do rozwiązania problemy jak np. długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a także długotrwałe bezrobocie połączone często z brakiem kwalifikacji zawodowych.

Dla tych rodzin niezbędne jest dostarczanie pomocy materialnej, ale coraz częściej równie ważne jest podejmowanie działań skierowanych na reintegrację zawodową i społeczną, a także prowadzenia pracy socjalnej i terapeutycznej w rodzinie, celem ograniczenia zjawiska „dziedziczenia” negatywnych postaw i zachowań. Niezbędne jest wprowadzanie nowych narzędzi w pracy socjalnej, stosowanie kontraktów socjalnych, pomoc asystenta rodziny itp. Rośnie także zapotrzebowanie na nowy rodzaj pracy socjalnej tj. pracy w środowisku lokalnym skierowanej na aktywizację środowiska, działania w ramach Centrum Aktywności Lokalnej, Punktu Aktywności Obywatelskiej czy Programu Aktywności Lokalnej. Ważne miejsce zajmują również działania podejmowane w ramach projektów systemowych dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej - Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Potwierdzenie konieczności takich działań przyniosły szeroko prowadzone w 2013 i 2014 roku konsultacje społeczne prowadzone w ramach projektu „ Doskonalenie mechanizmów konsultacji społecznych w Gminie Libiąż”, skierowane na skonsultowanie dokumentów strategicznych tj. „Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż na lata 2014-2020” oraz „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2016”.

2.2. Świadczenia rodzinne i Fundusz Alimentacyjny.

▪ Świadczenia rodzinne.

Od 01 maja 2004 r. weszła w życie ustawa o świadczeniach rodzinnych, zgodnie z którą Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadania, realizowane dotychczas przez ZUS, PUP, Fundusz Alimentacyjny, zakłady pracy. Od września 2005 r. nowym zadaniem było ustalanie prawa i wypłata zaliczki alimentacyjnej, a od 01 października 2008 r. wypłata świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego.

Tabela nr 6 - Świadczenia rodzinne.

Rodzaj świadczenia	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Zasiłki rodzinne	494	486	433
Dodatki z tytułu: Urodzenia dziecka	72 rodziny 74 dzieci	34 rodziny 36 dzieci	28 rodziny 30 dzieci
<ul style="list-style-type: none"> • Jednorazowe zapomogi z tyt. urodzenia dziecka 	187 rodzin 194 dzieci	151 rodzin 149 dzieci	155 rodzin 159 dzieci
<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoczęcia roku szkolnego 	512 dzieci	466 dzieci	441 dzieci
<ul style="list-style-type: none"> • Opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego 	35 rodzin	42 rodziny	27 rodzin
<ul style="list-style-type: none"> • Opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego 	25 rodzin	35 rodzin	31 rodzin
<ul style="list-style-type: none"> • Samotnego wychowywania dziecka 	40 dzieci	71 dzieci	36 dzieci
<ul style="list-style-type: none"> • Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego 	117 dzieci	128 dzieci	111 dzieci
<ul style="list-style-type: none"> • Podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania 	117 dzieci	115 dzieci	103 dzieci
<ul style="list-style-type: none"> • Wychowywania dzieci w rodzinie wielodzietnej 			
Zasiłki pielęgnacyjne:			
1. Zasiłki pielęgnacyjne	430 osób	441 osób	457 osób
2. Świadczenia pielęgnacyjne	146 osób	56 osób	62 osób
3. Specjalny zasiłek opiekuńczy	2 osoby	3 osoby 64 osoby	7 osób 55 osób
4. Zasiłek dla opiekuna			

Opłacenie składki na ubezpieczenia społeczne	128 osób	117 osób	142 osób
Opłacenie składki na ubezpieczenia zdrowotne	44 osoby	30 osób	31 osoby
Fundusz alimentacyjny	128 rodzin 159 dzieci	140 rodzin 156 dzieci	129 rodzin 172 dzieci

▪ **Fundusz alimentacyjny.**

Zgodnie z ustawą z dnia 07 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, Ośrodek Pomocy Społecznej podejmował działania zmierzające do wyegzekwowania należności od dłużników alimentacyjnych, tj.:

- przeprowadzono 35 wywiady alimentacyjne i odebrano 35 oświadczenia majątkowe od dłużników alimentacyjnych, przekazano 35 informacji pochodzących z wywiadów oraz z oświadczeń (mające wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń) komornikowi sądowemu,
- skierowano 18 wniosków do Starosty o aktywizację zawodową dłużników alimentacyjnych ,
- skierowano 40 wniosków do Prokuratury o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 Kodeksu Karnego,
- kierowano pisma do Komornika i Centralnego Biura Adresowego celem ustalenia aktualnego miejsca pobytu dłużników alimentacyjnych,
- skierowano 33 wniosków do Starosty o odebranie dłużnikom prawa jazdy,
- skierowano 98 upomnień wzywających do zapłaty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego,
- wystawiono 96 tytułów wykonawczych dla 93 dłużników alimentacyjnych,
- wydano 111 decyzji w sprawie zwrotu przez dłużnika wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego,
- wydano 62 decyzji w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

2.3. Karta Dużej Rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu udziela wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Powyższa forma wsparcia jest działaniem ogólnopolskim realizowanym od czerwca 2014 roku.

Taka forma wsparcia przysługuje rodzinie przynajmniej z trójką dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Dotyczy to także rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Karta jest wydawana bezpłatnie każdemu członkowi rodziny. Dochód rodziny nie jest kryterium przyznania Karty.

Liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny w latach 2014 – 2015:

OD CZERWCA DO GRUDNIA 2014

- dla rodziny wielodzietnej występującej po raz pierwszy o wydanie Karty-79
- dla osoby ubiegającej się o przedłużenie terminu ważności Karty-1
- liczba rodzin, którym wydano Karty Dużej Rodziny-56
- liczba członków rodzin wielodzietnych, którym wydano Kartę Dużej Rodziny, z tego:
 - rodziców / małżonków-100
 - dzieci-191

OD STYCZNIA DO GRUDNIA 2015

- dla rodziny wielodzietnej występującej po raz pierwszy o wydanie Karty-83
- dla osoby ubiegającej się o przedłużenie terminu ważności Karty-9
- liczba zamówionych Karty Dużej Rodziny dla nowego członka rodziny wielodzietnej-2
- liczba rodzin, którym wydano Karty Dużej Rodziny-92
- liczba członków rodzin wielodzietnych, którym wydano Kartę Dużej Rodziny, z tego:
 - rodziców / małżonków-171
 - dzieci-276

2.4. Program „Rodzina 500+”.

Program „Rodzina 500 plus” to systemowe wsparcie polskich rodzin. Zgodnie z projektem, z pomocy skorzystają rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18 r.ż. Każda rodzina z minimum dwojgiem niepełnoletnich dzieci będzie mogła otrzymać 500 zł na drugie i każde kolejne dziecko.

W przypadku rodzin z dochodem poniżej 800 zł na osobę wsparcie otrzyma każde dziecko, także jedynek. Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium dochodowe jest wyższe i wynosi 1200 zł netto.

„Rodzina 500+” to pierwszy tak szeroki system stworzony w ramach polityki rodzinnej. Jego celem jest wsparcie rodzin w wychowaniu dzieci oraz odwrócenie negatywnego trendu demograficznego w naszym kraju.

ROZDZIAŁ 3: Wsparcie dziecka i rodziny –współpraca międzyinstytucjonalna. Diagnoza społeczna sytuacji rodzin w Gminie Libiąż.

Wszelkie działania podejmowane na rzecz rodziny powinny mieć na względzie jak najszybsze przezwyciężenie trudności pojawiających się w rodzinie, co ma doprowadzić do samodzielnego zaspakajania jej potrzeb oraz wypełniania swoich funkcji. W systemie wsparcia rodziny funkcjonuje wiele instytucji oraz zaangażowanych jest wielu specjalistów. Wszystkie ogniwa systemu muszą zatem podejmować współpracę i współdziałać w codziennych działaniach.

Aby skutecznie pomagać i wspierać rodzinę, należy działać w sposób interdyscyplinarny. Takie pojmowanie współpracy prowadzi do zwiększenia efektywności w zespołowym rozwiązaniu problemów oraz pomaga w jasnym i sprawnym przepływie informacji pomiędzy współpracującymi ze sobą służbami społecznymi, instytucjami i organizacjami. Umożliwia pełne rozpoznanie potrzeb rodzin, możliwości pomocy rodzinie, dostępnej w środowisku ofert i programów pomocowych. Wpływa również na lepszą koordynację działań nakierowanych na rozwiązanie problemów rodziny oraz umożliwia wzajemne wsparcie i uzupełnianie się. Dzięki temu rodzina może w pełni poczuć się otoczona wsparciem, w sposób jasny odczytując stawiane jej wymagania. Współpraca między instytucjami w zakresie wspierania rodziny buduje społeczne zaufanie do kompetencji instytucji pomagających.

Opracowując Gminny Program Wspierania Rodziny założono, że praca z rodziną powinna być podejmowana natychmiast po zdiagnozowaniu problemu i prowadzona przez profesjonalnie przygotowaną kadrę. Działania na rzecz rodzin przeżywających trudności na różnych płaszczyznach powinny być realizowane w oparciu o konsultacje i poradnictwo specjalistycznej, terapię i mediacje, pomoc prawną, psychologiczną, organizowanie spotkań dla rodzin mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia spójności, skuteczności, kompleksowości działań oraz zaangażowanie zasobów gminy, Program został opracowany przy wsparciu osób, instytucji, które na co dzień pracują na rzecz dziecka i rodziny. W tym celu przeprowadzono 176 ankiet, których wyniki były pomocne przy dokonywaniu oceny sytuacji rodzin, zdiagnozowaniu problemów oraz określeniu kierunków działań zmierzających do poprawy sytuacji rodzin.

Ankiety zostały przeprowadzone:

- w rodzinach – 49 ankiet,
- w szkołach podstawowych – 31 ankiet,
- w gimnazjach – 15 ankiet,
- w szkołach ponadgimnazjalnych – 13 ankiet,
- w przedszkolach – 18 ankiet,
- w instytucjach pomocy społecznej – 11 ankiet,
- GKRPA – 7 ankiet,

- w organizacjach pozarządowych – 11 ankiet,
- w instytucjach kulturowych – 14 ankiet,
- w innych instytucjach – 7 ankiet.

Kwestionariusz ankiety składał się z 7 pytań podzielonych na części tematyczne oraz z metryczki:

1. Ocena sytuacji materialno-bytowej w rodzinach w gminie Libiąż.
2. Ocena najczęściej występujących problemów w rodzinach.
3. Natężenie problemów w rodzinach w gminie Libiąż.
4. Ocena przyczyn występujących problemów w rodzinach.
5. Działania zmierzające do zapobiegania lub ograniczenia występujących problemów.
6. Wskazanie instytucji i organizacji, które przez swoją działalność mają wpływ na poprawę sytuacji rodzin.
7. Pytanie dotyczące występowania Karty Dużej Rodziny.
Określenie instytucji, organizacji wypełniającej ankietę.

Osoby ankietowane wskazały, że coraz większa liczba rodzin wymaga systematycznego wsparcia i pomocy – 46 osób. Sytuację materialno-bytową w rodzinach w gminie Libiąż jako dobrą, lecz wymagającą wsparcia i pomocy w wypełnianiu niektórych swoich funkcji, oceniło 116 osób. Tylko 12 osób wskazało, że rodziny funkcjonują prawidłowo, natomiast 2 osoby nie udzieliły odpowiedzi.

Jako najczęściej występujące problemy w rodzinie ankietowani wskazali:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 92 osób,
- osłabienie więzi rodzinnych – 88 osób,
- uzależnienia – 85 osób,
- brak umiejętności komunikacji – 79 osób,
- bezrobocie – 74 osób,
- ubóstwo – niewystarczające dochody – 66 osób,
- brak wzorców – dziedziczenie negatywnego stylu życia – 66 osoby.

Osoby ankietowane wskazywały również na występowanie takich problemów, jak: trudności mieszkaniowe, przemoc w rodzinach, brak umiejętności funkcjonowania w środowisku, izolacja, marginalizacja, niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Oceniając natężenie problemów w rodzinach, aż 93 ankietowanych wskazało na tendencje wzrostową występujących problemów, tylko 7 osób stwierdziło, że tendencja jest malejąca, pozostałe określiły jako tendencję utrzymującą się na stałym poziomie.

Na pytanie dotyczące przyczyn występowania problemów w rodzinach osoby ankietowane wskazały jako dominujące brak pracy – 106 osób, złą sytuację materialną – 104 osoby, uzależnienia – 94 osób, zbyt małą ilość czasu poświęconego dzieciom (kariera zawodowa rodziców) – 84 osoby, samotne wychowywanie dzieci przez jednego z rodziców – 83 osoby, konieczność wyjazdu za granicę w celu poszukiwania pracy przez jednego lub obojga rodziców – 70 osób, brak poczucia stabilizacji w związkach nieformalnych – 45 osób.

Ankietowani wymieniali również jako przyczynę problemów w rodzinach brak „ nadzoru społecznego”, anonimowość, brak zainteresowania środowiska lokalnego, zmianę modelu rodziny z wielopokoleniowej: dziadkowie – rodzice - dzieci, na rodzinę: rodzice – dzieci, izolację i problemy związane ze sprawowaniem opieki nad chorym lub niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Oceniając wyniki ankiet należy zauważyć, że system pomocy rodzinie powinien wspierać rodzinę w wypełnianiu jej funkcji w różnym stopniu, a w niektórych przypadkach objąć ją kompleksowym wsparciem i pomocą.

W następnej części ankietowani zostali zapytani o działania, jakie należy podjąć celem zapobiegania lub ograniczenia występowania problemów w rodzinach. Osoby badane oceniały poszczególne działania, jakie rodzina powinna wypełniać.

Działania zmierzające do wzmocnienia lub nabycia przez rodziców prawidłowych umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

W tym obszarze ankietowani jako najważniejsze wskazali wzmocnienie umiejętności w zakresie:

- stosowania właściwych metod wychowawczych – 79 osób,
- prawidłowej komunikacji w rodzinie – 76 osób,
- konstruktywnego rozwiązywania konfliktów – 66 osób,
- kształtowania norm i wartości rodzinnych – 62 osoby,
- organizacji czasu wolnego dla rodziny i dziecka – 56 osób,
- pełnienia ról rodzicielskich – 48 osób,
- rozpoznawania problemów i potrzeb rozwojowych dziecka (emocjonalnych, intelektualnych i fizycznych) – 48 osób,
- zabezpieczenia właściwej opieki osobie zależnej w rodzinie – 13 osób.

Działania zmierzające do wzmocnienia lub nabycia przez rodziców prawidłowych umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego.

Jako najważniejsze ankietowani wskazali konieczność podniesienia lub nabycia następujących umiejętności:

- racjonalnego gospodarowania budżetem – 92 osoby,
- określenia prawidłowej hierarchii problemów w rodzinie – 88 osób,
- prawidłowego podziału obowiązków w rodzinie – 73 osoby,
- dbania o higienę i zdrowy styl życia członków rodziny – 53 osoby,
- przygotowania pełnowartościowych, zróżnicowanych i ekonomicznych posiłków dostosowanych do wieku i potrzeb dzieci – 47 osób,
- utrzymywania czystości w domu – 32 osoby,
- organizowania przestrzeni w domu – 17 osób.

Działania zmierzające do wzmocnienia lub nabycia prawidłowych umiejętności społecznego funkcjonowania.

Osoby ankietowane jako najważniejsze wskazały:

- korzystanie z własnych możliwości i uprawnień – 81 osób,
- komunikacja społeczna – 63 osoby,
- korzystanie z zasobów środowiska lokalnego – 58 osób,
- załatwienie spraw urzędowych – 44 osoby.

Działania zmierzające do zabezpieczenia potrzeb materialnych.

Ankietowani wskazali na wzmocnienie następujących obszarów:

- pomoc w formie dożywiania dzieci w szkołach i przedszkolach – 126 osób,
- pomoc finansowa – 73 osoby,
- pomoc rzeczowa – 56 osób,
- usługi opiekuńcze – 41 osób.

Działania zmierzające do zwiększenia zakresu wsparcia i zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Jako najważniejsze w tym obszarze osoby badane wskazały:

- rozszerzenie oferty zajęć kulturalno-sportowych w gminie – 91 osób,
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych w szkołach – 85 osób,
- organizowanie zajęć w świetlicach szkolnych – 71 osób,
- zapewnienie miejsca w Świetlicy Środowiskowej – 66 osób,
- jako inne działania tym obszarze ankietowani wskazali: angażowanie rodziców, wyjazdy integracyjne, współpraca z zakładami pracy.

Działania zmierzające do zmiany sytuacji zawodowej.

Jako najważniejsze ankietowani wskazali:

- szkolenia zawodowe – 102 osoby,
- warsztaty w KIS – 85 osób,
- poradnictwo i konsultacje (pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych, informacje o ofertach pracy) – 82 osoby.
- jako „inne” działania zmierzające do zmiany sytuacji zawodową ankietowani wskazali stworzenie miejsc pracy bez umów „śmieciowych”.

Ankietowani zostali również zapytani o to, czy wiedzą, że w gminie wdrożono Kartę Dużej Rodziny. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło – 125 osób, negatywnej odpowiedzi – 14 osób, a 37 osób nie udzieliło żadnej odpowiedzi na to pytanie.

W ostatnim pytaniu ankietowani wskazali instytucje i organizacje, które poprzez swoją działalność mogą przyczynić się do poprawy sytuacji w rodzinach. Najwięcej osób badanych wskazało Ośrodek Pomocy Społecznej – 155 osób, powiatowe instytucje (w tym: Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny) – 104 osoby, placówki oświatowe – szkoły, przedszkola – 104 osoby, Świetlicę Środowiskową – 100 osób, instytucje kultury (w tym LCK, Biblioteka) – 81 osób.

Ankietowani wskazali również na organizacje kościelne, zespoły charytatywne, służbę zdrowia, Fundację Brata Alberta, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, kuratorów sądowych, komitety osiedlowe.

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że sytuacja materialno-bytowa rodzin w gminie Libiąż ulega pogorszeniu, przez co coraz większa liczba rodzin wymaga systematycznego wsparcia i pomocy.

W rodzinach pojawiają się problemy wynikające zarówno z pogarszania się sytuacji materialnej, jak również z zaburzeń relacji i więzi rodzinnych oraz występowania negatywnych zjawisk jak przemoc, bezrobocie, uzależnienia.

Należy jednocześnie zwrócić uwagę na fakt, że problemy te mają tendencję wzrostową. Określając przyczyny występowania problemów ankietowani wskazali zarówno przyczyny ekonomiczne, jak również przyczyny społeczne.

Przygotowując „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018” wzięto pod uwagę działania, jakie należy podjąć w gminie Libiąż celem ograniczenia lub zapobiegania występowania problemów w rodzinie. Skuteczność podejmowanych działań będzie możliwa jeżeli zostaną uwzględnione wszystkie aspekty problemowe, a dążenia do rozwiązania będzie oparte na kompleksowym i interdyscyplinarnym podejściu. W realizację poszczególnych zadań należy zaangażować wszystkie zasoby gminy: instytucje, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, placówki oświatowe, służbę zdrowia i inne. Należy również wykorzystać ofertę powiatowych instytucji zajmujących się pracą na rzecz rodzin.

ROZDZIAŁ 4: Działania realizowane w zakresie wsparcia dziecka i rodziny w gminie Libiąż.

▪ Praca socjalna i konsultacje ze specjalistami.

Pracownicy socjalni realizując pracę socjalną, podejmują wszelkie działania, które ukierunkowane są na pomoc indywidualnym osobom oraz rodzinom w zaspakajaniu ich potrzeb, lepszym dostosowaniu się do zasad życia społecznego i poprawę życia.

Praca socjalna, prowadzona przy użyciu instrumentów aktywnej integracji w oparciu o ocenę i diagnozę sytuacji osób i rodzin, ma na celu profesjonalne, systematyczne i całościowe, adekwatne do potrzeb rodziny udzielenie wsparcia.

W ramach pracy socjalnej najczęstszymi sprawami załatwianymi przez pracowników są:

- pomoc w uzyskaniu pracy lub zasiłku dla bezrobotnych, świadczeń z ubezpieczenia społecznego, świadczeń alimentacyjnych,
- pomoc w uzyskaniu orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, wypełnianiu wniosków na turnusy rehabilitacyjne,
- wydawanie zaświadczeń do wniosków o stypendia,
- załatwienie spraw związanych z przymusowym leczeniem psychiatrycznym,
- pomoc w ustaleniu korzystnych warunków spłaty zadłużenia np. w bankach, spółdzielniach, zakładzie energetycznym itp.

Działania pracowników socjalnych są wspierane przez konsultantów prawnika i psychologa.

Konsultant prawnik prowadzi poradnictwo z zakresu prawa pracy, ubezpieczeń społecznych, prawa cywilnego, a w szczególności prawa rodzinno-opiekuńczego. Najczęstszymi sprawami są: pozew o alimenty, wnioski o ustalenie ojcostwa, sprawy mieszkaniowe, występowanie o ograniczenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej, ustalenie opiekuna prawnego czy rodziny zastępczej.

Konsultant psycholog prowadzi pracę z rodzinami, w których występują konflikty z młodzieżą i rodzicami w zakresie trudności wychowawczych, przeprowadza badania dzieci, które mają trudności w nauce i udziela porad dla rodziców.

Tabela nr 7. - Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, przeciwdziałania przemocy, reintegracja zawodowa, poradnictwo dla osób starszych, niepełnosprawnych, przewlekle chorych)

Rodzaj poradnictwa	Liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach poradnictwa		
	2013 rok	2014 rok	2015 rok
prawne, psychologiczne	763	1093	630
przeciwdziałanie przemocy	124	215	176
reintegracja społeczna i zawodowa w KIS	226	201	302
poradnictwo dla osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych	19	21	87

▪ **Placówka Wsparcia Dziennego**

Świetlica Środowiskowa w Libiążu jest jednostką organizacyjną Gminy Libiąż, działającą w formie jednostki budżetowej. Jest placówką wsparcia dziennego, której obszarem działania jest teren Gminy Libiąż. Placówka prowadzi działania w formie opiekuńczo-wychowawczej, natomiast w okresie wakacji i ferii dodatkowo w formie opiekuńczo-rekreacyjnej. Nadzór nad działalnością Świetlicy Środowiskowej sprawuje Burmistrz Libiąża. Pobyt w Świetlicy Środowiskowej jest nieodpłatny.

Świetlica organizuje zajęcia:

- dydaktyczno-wyrównawcze,
- profilaktyczno-terapeutyczne,
- plastyczne i techniczne,
- komputerowe.

Świetlica wyposażona jest w komputery z łączem internetowym, sprzęt sportowy z dostępem do boiska i sali gimnastycznej. Latem można skorzystać z basenu.

Świetlica Środowiskowa adresuje swoją pomoc do dzieci pochodzących z rodzin ubogich, niepełnych, dysfunkcyjnych, z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Działania podejmowane przez pracowników Świetlicy mają na celu udzielenie pomocy terapeutycznej dziecku, a także jako element pracy socjalnej – jego rodzinie – poprzez wspieranie jej w pokonywaniu różnego rodzaju trudności.

Świetlica Środowiskowa zapewnia dzieciom opiekę 5 razy w tygodniu, w godzinach popołudniowych. Podczas pobytu w Świetlicy dzieci otrzymują posiłek (bułka, herbata, słodczyce lub owoce).

Obok stałych zajęć prowadzonych na terenie Świetlicy dzieci biorą udział w imprezach organizowanych zarówno przez wychowawców, jak też w gminnych imprezach (wesołe podwórko, gry i zabawy na basenie), często organizuje się im spotkania przy ognisku i w plenerze. Dzieci biorą udział w wycieczkach autokarowych, pieszych i rowerowych.

Przez cały rok pracownicy Świetlicy utrzymują ścisłą współpracę ze szkołami. Wychowawcy kontaktują się z pedagogami szkolnymi, wychowawcami klas, uzyskując informacje na temat sytuacji dzieci w szkole, ich postępów w nauce, ewentualnych zagrożeń. Uzyskane informacje pozwalają na dostosowanie metody pracy do indywidualnych potrzeb dzieci. Temu celowi służą także organizowane na terenie Świetlicy „zespoły wychowawcze” z udziałem pracowników placówki, pedagogów szkolnych, a także w miarę potrzeb innych specjalistów np. psychologa, pracowników socjalnych.

▪ **Punkt mediacyjny**

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku wskazuje, że praca z rodziną powinna być prowadzona m.in. w formie mediacji. Mediacja jest bardzo skuteczną i szybką metodą pomocy rodzinie. Jednak w systemie pomocy dziecku i rodzinie wykorzystywana w niewielkim stopniu.

Sytuacje konfliktowe zdarzają się w każdej rodzinie. Bywa tak, że strony konfliktu są tak zaangażowane w ciągłe obwinianie się, pretensje, żale, ataki i kłótnie, że nie potrafią spojrzeć na swoje problemy z dystansem. Strony będące w konflikcie nie mogą sobie poradzić z dzielącymi je różnicami. Wtedy na ich prośbę (mediacja pozasądowa) lub za ich zgodą (mediacja sądowa) interweniuje w spór neutralna osoba trzecia – mediator.

Mediacja to sposób na rozwiązanie konfliktu z udziałem mediatora. Mediacja jest rozmową na temat możliwych rozwiązań zaistniałego konfliktu, w atmosferze wzajemnego poszanowania oraz zrozumienia potrzeb i interesów obydwu stron. Mediator pomaga spierającym się stronom rozważyć wszystkie możliwe rozwiązania, negocjować je w celu osiągnięcia dobrowolnego i obustronnie satysfakcjonującego porozumienia.

Mediacja ma na celu:

- udzielenie osobom będącym w konflikcie pomocy w osiągnięciu przez nie własnego, wzajemnie akceptowalnego porozumienia dotyczącego spornych kwestii,
- budowanie prawidłowych relacji między członkami rodziny i środowiska lokalnego.

Postępowania mediacyjne w Punkcie Mediacyjnym przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Libiążu są prowadzone przez pracowników Ośrodka wpisanych w Sądzie Okręgowym w Krakowie do wykazu osób godnych zaufania i wyrażających gotowość przeprowadzenia postępowania mediacyjnego ds. karnych oraz ds. rodzinnych – zgłoszone na listę stałych mediatorów przez OPS w Libiążu do Sądu Okręgowego w Krakowie.

Tabela nr 8 – Postępowanie w Punkcie Mediacyjnym prowadzone w latach 2014 i 2015.

Rodzaj sprawy	2014 rok – ilość spraw	2015 rok – ilość spraw
ustalenie zasad reperacji, rozwodu lub pozostawania w związku	5	7
uzgodnienie warunków sprawowania opieki nad dziećmi , zobowiązań finansowych (alimenty) oraz ustaleń dotyczących kontaktów z dziećmi	17	14
przestrzeganie zasad współżycia społecznego (przemoc) oraz podjęcie leczenia odwykowego	5	6
ustalenie zasad finansowania i korzystania z mieszkania pomiędzy współlokatorami	6	3

Powyższych liczb nie należy sumować, gdyż prowadzone z osobami zainteresowanymi postępowania dotyczyły niejednokrotnie kilku problemów i w takim aspekcie były rozpatrywane. Łącznie do Punktu Mediacyjnego zgłosiło się w 2015 roku 55 osób , natomiast przeprowadzono 26 postępowań mediacyjnych.

- **Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób i rodzin z problemem przemocy oraz Zespół Interdyscyplinarny d.s. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.**

W 2014 i 2015 roku swoją działalność kontynuował Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób i rodzin z problemem przemocy. Głównym zadaniem Punktu jest informacja, edukacja oraz wsparcie wobec osób i rodzin z problemem przemocy.

Tabela nr 9 - Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w latach 2014 – 2015

	2014 rok	2015 rok
Liczba dyżurów	99	100

Liczba załatwionych spraw	37	52
Liczba osób, którym udzielono wsparcia	47	36

W dniu 1 sierpnia 2010 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyła na gminę obowiązek podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań

w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie celem jego przeciwdziałania,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o możliwościach, osobach, instytucjach świadczących pomoc w środowisku lokalnym.

Zespół dyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi.

W 2015 roku Zespół Interdyscyplinarny d.s. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy podjął następujące działania:

- spotkania edukacyjno – informacyjne dla grupy samopomocowej, której członkowie mają trudności opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi,
- spotkanie edukacyjno-informacyjne, którego odbiorcami były osoby bezrobotne,
- spotkanie edukacyjno-informacyjne skierowane do terapeutów zatrudnionych w Fundacji im. Brata Alberta w Libiążu,
- Zespół Interdyscyplinarny był inicjatorem i współorganizatorem kampanii społecznej zorganizowanej w formie imprezy środowiskowej o charakterze profilaktycznym pod hasłem „Żyj aktywnie i zdrowo bez przemocy i nałogów – zamiast agresji na sport” . Celem imprezy była integracja społeczna , wzmacnianie

więzi rodzinnych, promocja zdrowego trybu życia i krzewienie kultury fizycznej, wspieranie społeczności lokalnych w rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

- Mediatorzy sądowi zatrudnieni w OPS w Libiążu przeprowadzili warsztaty profilaktyczne dla uczniów szkół gimnazjalnych „Rozwiązuję konflikty bez przemocy”.

Tabela Nr 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2014 - 2015

	2014 rok	2015 rok
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4
Liczba sporządzonych NK	43	53
Liczba zakończonych NK	33	21

Wśród wdrożonych procedur NK dominowały dwa rodzaje przemocy w rodzinie: przemoc fizyczna i przemoc psychiczna. W 2014 roku przemoc fizyczną stwierdzono w 34 rodzinach, przemoc psychiczną w 39 rodzinach.

W 2015 roku – przemoc fizyczna w 45 rodzinach, przemoc psychiczna w 53 rodzinach.

▪ **Telefon zaufania przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Libiążu**

Telefon zaufania świadczy doraźną pomoc, gwarantującą możliwość anonimowej wymiany myśli tym osobom, które przeżywają trudności natury moralnej, społecznej lub psychologicznej i próbują pokonać osamotnienie, uzależnienia, depresje, poczucie beznadziejności itp.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Libiążu dyżury telefonu zaufania pełnione są codziennie od poniedziałku do piątku. Pracownicy socjalni udzielają pomocy w zakresie informowania, edukowania oraz wsparcia dla osób i rodzin doświadczających bezradności w trudnych sytuacjach życiowych.

Tabela nr 11. Dyżury telefonu zaufania pełnione w lata 2014 – 2015.

	2014 rok	2015 rok
Liczba dyżurów	250	252
Liczba spraw	107	95

Liczba osób objętych wsparciem	148	70
---------------------------------------	-----	----

▪ **Grupa wsparcia oraz grupa samopomocy**

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Libiążu działa Grupa Wsparcia dla Osób Dotkniętych Problemem Przemocy w Rodzinie.

Celem spotkań grupy jest:

- pomoc w wyjściu z izolacji,
- wzmacnianie szacunku do samego siebie,
- poszerzenie wiedzy o procedurach prawnych i możliwościach pomocy psychologicznej, socjalnej, medycznej,
- ułatwienie uczestnikom dzielenia się swoimi doświadczeniami,
- wzajemne wsparcie w sytuacjach kryzysowych.

W roku 2014 odbyło się 20 spotkań grupy, w spotkaniach uczestniczyło 12 kobiet. W 2015 roku w 20 spotkaniach uczestniczyło 11 kobiet dotkniętych problemem przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu zainicjował spotkania **grupy samopomocy dla matek mających problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi.**

Celem grupy jest dostarczenie rodzicom podstawowej wiedzy z zakresu psychologii rozwojowej i wychowawczej dziecka oraz zapoznanie ich ze skutecznymi metodami wychowawczymi. Uwrażliwienie rodziców na potrzeby dziecka. Uczenie podstawowych umiejętności przydatnych w procesie wychowawczym, m.in. takich jak:

- umiejętność aktywnego słuchania,
- formułowanie komunikatów do dziecka,
- umiejętność rozpoznawania i wyrażania własnych emocji,
- radzenia sobie ze złością,
- stosowania odpowiednich wzmocnień,
- poznanie faz rozwojowych dziecka,
- znajomość postaw rodzicielskich,
- radzenia sobie z agresją i uzależnieniem dziecka.

Biorąc udział w zajęciach grupowych rodzice mogą również skorzystać z okazji do dzielenia się własnymi doświadczeniami, trudnościami i tym samym korzystać ze wsparcia oferowanego przez grupę.

W trakcie spotkań ze specjalistami mają również możliwość nabycia wiedzy z różnych dziedzin np. prawa rodzinnego, spraw dotyczących przemocy, psychologii.

ROZDZIAŁ 5: Innowacyjne działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej.

Dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji ważne jest udzielanie pomocy materialnej, ale coraz częściej równie ważne jest podejmowanie działań skierowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w tym na reintegrację zawodową i społeczną, a także prowadzenie pracy socjalnej i terapeutycznej w rodzinie w celu wyeliminowania negatywnych postaw i zachowań.

Niezbędne jest stosowanie nowych narzędzi pracy socjalnej w postaci wsparcia asystenta rodziny, działań podejmowanych w ramach projektów systemowych oraz metod pracy opartych na działaniach środowiskowych.

5.1. Indywidualna asysta rodzinna jako forma wsparcia rodzin wieloproblemowych.

Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny pochodzenia i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenie gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu w 2010 roku wprowadził nową formę wsparcia rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, bezradnych w prowadzeniu gospodarstwa domowego, często długotrwale korzystających z pomocy społecznej, w których występują różnego rodzaju dysfunkcje w formie wsparcia asystenta rodziny. Wprowadzenie tej formy pomocy było sfinansowane ze środków unijnych w ramach projektu systemowego „Rozwój aktywnych form integracji w gminie Libiąż”. Dodatkowo od roku 2012 w OPS został zatrudniony asystent rodziny w ramach dotacji z Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej „Asystent rodziny”.

Asystent rodziny wspólnie z pracownikami socjalnymi sporządza indywidualne plany pracy z rodziną, dzięki którym podjęte zostały działania aktywizujące, mobilizujące i motywujące, mające na celu rozwiązywanie podstawowych problemów istniejących w środowiskach rodzinnych oraz poprawę funkcjonowania poszczególnych członków rodziny w środowisku zamieszkania, pracy, nauki. Rola asystenta polega na całościowym wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Proces planowania pracy z rodziną opiera się na zasadzie dobrowolności, rodzina musi wyrazić zgodę na aktywną współpracę z asystentem rodziny. Głównym celem pracy asystenta jest pomoc rodzinie w zachowaniu integralności, przeciwdziałanie konieczności umieszczenia dzieci

w pieczy zastępczej, poprzez pomoc w osiągnięciu przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej. Asystent ma za zadanie niesienie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, socjalnych, w tym w prowadzeniu gospodarstwa domowego i innych obowiązków rodzicielskich. Asystent powinien wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny, poprzez indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, wzbudzenie wiary w własne siły poszczególnych członków oraz podniesienie ich samooceny. W celu kształtowania prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych asystent udziela rodzicom indywidualnych konsultacji wychowawczych oraz motywuje ich do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców. Asystent rodziny systematycznie współpracuje z innymi instytucjami i podmiotami na rzecz dziecka i rodziny.

Tabela nr 12. Wsparcie asystenta rodziny w gminie Libiąż w latach 2012 – 2015

2012 rok – dwóch asystentów rodziny		2013 rok – dwóch asystentów rodziny		2014 rok – dwóch asystentów rodziny		2015 rok – dwóch asystentów rodziny	
liczba rodzin	liczba dzieci w rodzinach	liczba rodzin	liczba dzieci w rodzinach	liczba rodzin	liczba dzieci w rodzinach	liczba rodzin	liczba dzieci w rodzinach
17	24	23	48	18	37	22	46

Dane uzyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie obrazują liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z terenu gminy Libiąż.

Tabela nr 13. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej z terenu gminy Libiąż w latach 2014-2015

Liczba dzieci z terenu gminy umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej:	
Spokrewnione rodziny zastępcze	1 dziecko
Niezawodowe rodziny zastępczej	3 dzieci
Zawodowe rodziny zastępcze	-
Zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1 dziecko (przeniesione z instytucjonalnej pieczy zastępczej)

Zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję specjalistyczną	-
Rodzinne domy dziecka	-
Liczba dzieci z terenu gminy umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej:	
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego	2 dzieci
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego	-
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego	1 dziecko (przeniesione do rodzinnej pieczy zastępczej)
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu specjalistyczno-terapeutycznego	1 dziecko
Liczba dzieci z terenu gminy, które powróciły do rodziny biologicznej:	
Z rodzinnej pieczy zastępczej	1 dziecko
Z instytucjonalnej pieczy zastępczej	1 dziecko

5.2. Klub Integracji Społecznej – jako kompleksowa forma wsparcia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Jednym z najważniejszych problemów dotyczących rodziny w Gminie Libiąż są trudności ze znalezieniem pracy. Na terenie gminy funkcjonuje niewiele zakładów pracy, częstym zjawiskiem jest praca „na czarno” oraz zatrudnienie na umowy cywilnoprawne. Z informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy wynika, iż w 2015 roku problemem tym dotkniętych było 726 osób z gminy Libiąż. Stopa bezrobocia na dzień 31 grudzień 2015 roku w powiecie chrzanowski wynosiła 11,7 %, w województwie małopolskim 8,4% (*informacje na podstawie danych z GUS*).

Brak pracy w pierwszej kolejności odbija się negatywnie na sytuacji materialnej osób bezrobotnych. Pojawiają się ostre cieciska w zakresie wszelkich ponadpodstawowych potrzeb. Z biegiem czasu sytuacja materialna jeszcze bardziej się pogarsza i dochodzą problemy z terminowym płaceniem rachunków, a potem pojawiają się długi. Problemy finansowe przedkładają się na sytuację rodzinną, często dochodzi do kłótni i konfliktów. Długotrwałe bezrobocie negatywnie wpływa na dzieci nie tylko ze względu na ograniczone szanse edukacyjne, ale i na zagrożenie przejmowania stylu życia bezrobotnych rodziców.

Rodziny zamieszkujące gminę Libiąż, które dotknięte są problemem bezrobocia, znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Brak pracy przyczynia się do powstania wielu problemów, takich jak: trudna sytuacja finansowa, konflikty wewnątrzrodzinne, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,

uzależnienie od alkoholu, przemoc w rodzinie. Rodziny przytłoczone tymi problemami często tracą wiarę we własne siły i możliwości, co powoduje brak motywacji do zmiany swojej sytuacji życiowej. Wszystko to sprawia, że rodziny te są zagrożone wykluczeniem społecznym.

Bezrobocie w gminie i wiążące się z tym liczne problemy społeczne były głównym powodem utworzenia Klubu Integracji Społecznej w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu.

Głównym zadaniem KIS jest reintegracja społeczna i zawodowa osób długotrwale bezrobotnych na terenie gminy Libiąż poprzez działania mające na celu podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych. Klub Integracji Społecznej jest jednostką otwartą na potrzeby lokalnego środowiska, a zakres świadczenia usług i działania są dostosowane na bieżąco do potrzeb i problemów mieszkańców gminy.

Klub Integracji Społecznej udziela wsparcia w celu zintegrowania się rodzin o podobnych trudnościach życiowych. Pomaga jego członkom w samoorganizowaniu się i podejmowaniu przez nich wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej. Realizuje swoje zadania nie tylko wobec osób będących klientami Ośrodka Pomocy Społecznej, ale również wobec ogółu mieszkańców gminy. Prowadzi działania kompleksowe, tzn. udziela wsparcia i otacza opieką nie tylko uczestników, lecz również ich rodziny. Bardzo ważne jest indywidualne podejście do każdego z uczestników KIS. Szczególną rolę odgrywają tutaj indywidualna opieka doradcy zawodowego nad uczestnikami biorącymi udział w zajęciach oraz specjalistyczne poradnictwo indywidualne pedagoga.

Klub Integracji Społecznej prowadzi reintegrację społeczną w wymiarach społecznym, kulturowym i obywatelskim. Jego działania przyczyniają się do odbudowania zniszczonych więzi i norm uznawanych w społeczeństwie obywatelskim oraz zmierzają do utożsamiania się z postawami odpowiedzialności wobec współmieszkańców.

5.3 Działania dla rodzin realizowane w ramach projektów systemowych PO KL.

Od 2008 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu realizuje projekty współfinansowane ze środków EFS w ramach PO Kapitał Ludzki skierowane do rodzin dysfunkcyjnych, w szczególności z powodu bezradności życiowej, bierności zawodowej i niezaradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela nr 13. Projekty realizowane na rzecz rodzin przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu

Rok	Nazwa projektu	Grupa docelowa	Liczba rodzin/osób
2008 rok	„Rozwój aktywnych form integracji w gminie Libiąż”	Osoby długotrwale bezrobotne o niskich lub zdezaktualizowanych	10 osób z gminy Libiąż

		kwalfikacjach zawodowych, korzystające z pomocy społecznej, będące w wieku aktywności zawodowej.	
2009 rok	„Rozwój aktywnych form integracji w gminie Libiąż”.	Rodziny wieloproblemowe korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z gminy Libiąż w wieku aktywności zawodowej.	15 rodzin z gminy Libiąż
2010 rok	„Aktywna młodzież”	młodzież w wieku od 17-25 roku życia mieszkających na Osiedlu Górniczym i Osiedlu Obieżowa.	20 osób
2010-2012	„Rozwój aktywnych form integracji w gminie Libiąż”.	osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, wieloproblemowe, niezatrudnione w wieku aktywności zawodowej oraz ich otoczenie.	2010 rok: Kontrakt 15 osób, PAL 23 osoby, 2011 rok: Kontrakt 15 osób, PAL 22 osoby, 2012 rok: Kontrakt 16 osób, PAL 27 osób.
2013-2015	„Rozwój aktywnych form integracji w gminie Libiąż”	rodziny korzystające z pomocy społecznej, w których występują problemy społeczne, takie jak np. ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz zarządzania budżetem domowym, przemoc w rodzinie, bezrobocie.	2013 rok: Kontrakt 15 osób, PAL – 20. 2014 rok: Kontrakt – 12 osób, PAL – 20. 2015 rok: Kontrakt – 12 osób.
2016 – 2017 rok	„Aktywność społeczno-zawodowa w Gminie Libiąż”	osoby niepracujące zamieszkujące gminę Libiąż.	2016 – dla 20 osób 2017 – dla 20 osób

5.4. Działania o charakterze środowiskowym realizowane w ramach Centrum Aktywności Lokalnej oraz Programu Aktywności Lokalnej

W podejmowanych przez gminę działaniach nastawionych na rozwiązywanie problemów społecznych konieczne jest stosowanie właściwych metod oraz ich modyfikowanie w zależności od potrzeb. Wśród takich metod pracy środowiskowej w gminie Libiąż są Centrum Aktywności Lokalnej oraz Program Aktywności Lokalnej. Działania środowiskowe realizowane w ramach tych metod stanowią duże wsparcie dla rodzin niezaradnych życiowo.

Jednym z ważnych działań środowiskowych projektu systemowego było utworzenie Punktu Aktywności Obywatelskiej w 2010 roku dla mieszkańców gminy Libiąż. Celem jego działalności jest promowanie przedsięwzięć integrujących, prospołecznych, prozdrowotnych, edukacji nieformalnej poprzez informację o uprawnieniach, debaty społeczne oraz spotkania ze specjalistami z różnych dziedzin. Do Punktu może przyjść każdy mieszkaniec gminy Libiąż, który potrzebuje informacji o formach pomocy, chce skorzystać z usług dyżurujących specjalistów, wsiąść udział w debatach społecznych i spotkaniach ze specjalistami. Każdy mieszkaniec gminy niezależnie od wieku może znaleźć dla siebie coś ciekawego, zajęcia bowiem organizowane są dla rodzin, dzieci i młodzieży, jak również dla seniorów.

Dzięki metodzie Centrum Aktywności Lokalnej w Ośrodku został zainicjowany Klub Wolontariusza, który zrzesza aktywne osoby działające na rzecz ludzi potrzebujących oraz animujące społeczność lokalną. Adresatami usług są dzieci i młodzież, jak również osoby w starszym wieku. Rodzaj prac wykonywanych przez wolontariuszy to organizacja czasu wolnego dla dzieci oraz pomoc w opiece nad nimi i nad osobami starszymi. Ponadto w ramach klubu Wolontariusza działa „Pogotowie lekcyjne”, czyli pomoc w nauce dzieciom i młodzieży szkolnej. Wolontariusze udzielają korepetycji z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki.

Dzięki nowej metodzie pracy udało się także lepiej zdiagnozować problemy życiowe dotyczące mieszkańców gminy. Pomocne w ich rozwiązywaniu okazały się spotkania grupy samopomocy dla matek mających problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi. Grupa samopomocy daje poczucie bycia częścią wspólnoty, która akceptuje, mobilizuje i wspiera.

Dzięki wykorzystaniu metody CAL w pracy środowiskowej Ośrodek Pomocy Społecznej zrealizował wiele znaczących przedsięwzięć dla rodzin. Metoda CAL przyczyniała się do integracji sąsiedzkiej mieszkańców oraz ich mobilizacji do licznych działań na rzecz rodzin zamieszkujących gminę Libiąż. Pracownicy Ośrodka wspólnie z rodzinami organizowali pikniki, festyny integracyjne oraz wydarzenia środowiskowe, które miały na celu integrację oraz promowały pozytywne wzorce spędzania czasu wolnego w rodzinach.

ROZDZIAŁ 6: Analiza SWOT – ocena uwarunkowań efektywnej realizacji Programu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szeroki katalog świadczeń społecznych i socjalnych • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż. • Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. • Program Aktywności Lokalnej dla mieszkańców Gminy Libiąż. • Centrum Aktywności Lokalnej przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Libiążu. • Klub Integracji Społecznej przy OPS w Libiążu. • Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Telefon zaufania. • Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób i rodzin z problemem przemocy. • Punkt Mediacyjny przy OPS. • Grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. • Grupa samopomocy dla matek mających problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi. • Żłobki dla dzieci. • Grupy socjoterapeutyczne dla dzieci ze szkół podstawowych. • Wsparcie asystenta rodziny. • Poradnictwo indywidualne prowadzone przez konsultantów psychologa i radcę prawnego. • Aktywna współpraca instytucji, organizacji działających na rzecz 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki poziom bezrobocia. • Brak mieszkań chronionych . • Wysokie koszty utrzymania rodzin. • Brak odpowiednich wzorców do naśladowania w rodzinach dysfunkcyjnych. • Wzrost liczby rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. • Wzrost liczby rodzin niepełnych. • System prawny (zbyt niskie kryterium dochodowe do otrzymania świadczeń socjalnych i świadczeń rodzinnych). • Nakładanie na gminę nowych zadań bez zabezpieczenia środków finansowych na ich realizację. • Niewystarczająca ilość miejsc w przedszkolach. • Uzależnienie od pomocy społecznej. • Roszczeniowość rodzin. • Brak lekarzy specjalistów dla dzieci.

<p>rodziny.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobrze wykształcona kadra pracowników działających na rzecz dziecka i rodziny. • Poparcie działań i współpraca z samorządem gminy. • Funkcjonowanie na terenie powiatu Powiatowego Ośrodka Wsparcia Dziecka i Rodziny oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej. • Baza instytucji wspierających rodzinę (Policja, Sąd, Szkoły, OPS, Świetlica Środowiskowa, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, GKRPA, PCPR, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe). • Organizacja spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi i młodzieży oraz baza lokalowa (Libiąskie Centrum kultury, Punkt Aktywności Obywatelskiej, Miejska Biblioteka Publiczna, boiska sportowe). • Funkcjonowanie na terenie gminy Świetlic szkolnych i Klubów dla dzieci i młodzieży. • Infrastruktura i dobre zaplecze sportowe (kluby sportowe, boiska, miejsca rekreacyjne) 	
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój nowych narzędzi i metod pracy z rodzinami przeżywającymi trudności. • Pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację zawodową i społeczną osób w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Kontynuacja pracy asystenta rodziny w celu pomocy dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo- 	<ul style="list-style-type: none"> • Ubożenie społeczeństwa i osłabienie się funkcji rodziny. • Zanik więzi, tradycji rodzinnych. • Wzrost zjawisk patologicznych (przemoc, alkoholizm, uzależnienia, w tym od Internetu). • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej – zjawisko wyuczonej bezradności. • Zaniechanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych

<p>wychowawczych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój wolontariatu. • Edukacja rodziców. • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. • Zwiększenie środków finansowych w obszarze pomocy społecznej, edukacji i wychowania. • Rozszerzenie oferty działań profilaktycznych. 	<p>przez rodziców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. • Izolacja społeczna rodzin dysfunkcyjnych. • Anonimowość i brak nadzoru społecznego.
--	---

ROZDZIAŁ 7: Adresaci Programu

Adresatami Programu są dzieci i rodziny zamieszkujące gminę Libiąż, które z powodu występujących problemów i trudności wymagają wsparcia i pomocy, w tym:

1. Rodziny wymagające wsparcia z powodu występujących w nich okresowo lub stale problemów i trudności.
2. Rodziny niewydolne wychowawczo.
3. Rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem.
4. Rodziny dotknięte przemocą i wszelkimi uzależnieniami.
5. Rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
6. Rodziny niepełne oraz wielodzietne.
7. Rodziny z osobami niepełnosprawnymi.
8. Dzieci i młodzież z rodzin wymagających wsparcia.
9. Inne rodziny wymagające wsparcia.

ROZDZIAŁ 8: Cele i zadania Programu

Cel główny : Stworzenie systemu wsparcia umożliwiającego przezwyciężanie trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin, zapobieganie marginalizacji, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz poprawy jakości życia w rodzinie.

Cele szczegółowe:

- I. Wspieranie rodzin zagrożonych i rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.
- II. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- III. Wsparcie materialne rodzin będących w trudnej sytuacji .
- IV. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych, wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.
- V. Zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i rodzinie poprzez przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- VI. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny poprzez aktywizację społeczno-zawodową członków rodziny pozostających poza rynkiem pracy.

Cel szczegółowy I: Wspieranie rodzin zagrożonych i rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach.

ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Systematyczna praca socjalna z rodzinami wieloproblemowymi.	OPS	2016- 2018	środki własne
Rozbudowa sieci poradnictwa specjalistycznego oraz działalność profilaktyczna, informacyjna i edukacyjna w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałania przemocy , stosowania właściwych metod opiekuńczo-wychowawczych.	OPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, GKR PA, Specjalista ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa	2016-2018	środki własne realizatorów, środki zewnętrzne, w tym środki z EFS
Promocja i realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych, skierowanych do rodziców i dzieci.	OPS, GKRPA, Specjalista ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom, placówki oświatowe	2016-2018	środki własne realizatorów
Wsparcie rodzin wieloproblemowych, w tym z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych przez asystenta rodziny.	OPS	2016-2018	środki własne, środki zewnętrzne - dotacje
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreacje i działalność kulturalną.	Libiąskie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna,	2016-2018	środki własne realizatorów, zewnętrzne, w tym środki z EFS

	kluby sportowe, OPS, placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa,		
--	--	--	--

**Cel szczegółowy II: Wspieranie rodziny przeżywającej trudności
w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.**

ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Wspieranie rodzin i dzieci przez asystenta rodziny, pedagogów i wychowawców Świetlicy Środowiskowej.	OPS, Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe	2016-2018	Środki własne, środki zewnętrzne - dotacje
Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu dysfunkcji rodzin	PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Świetlica Środowiskowa.	2016-2018	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
Organizowanie szkoleń, konferencji, warsztatów dla rodziców	OPS, PCPR , placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej	2016-2018	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
Indywidualne poradnictwo zawodowe, psychologiczne i pedagogiczne	OPS, KIS, PUP, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe	2016-2018	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne- EFS
Rozwój wolontariatu	OPS	2016-2018	Środki własne
Promowanie rodzinnej integracji poprzez działania środowiskowe w ramach CAL, PAL, projektu „Aktywność społeczno-zawodowa w Gminie Libiąż” zmierzające do: prawidłowego	OPS, LCK, Miejska Biblioteka Publiczna, Świetlica Środowiskowa	2016-2018	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne - EFS

<p>pełnienia ról rodzicielskich, stosowania właściwych metod wychowawczych, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, prawidłowej komunikacji w rodzinie, kształtowanie norm i wartości rodzinnych.</p>			
<p>Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczymi polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.</p>	<p>OPS, placówki oświatowe, Świetlica Środowiskowa</p>	<p>2016-2018</p>	<p>środki własne.</p>

Cel szczegółowy III: Wsparcie materialne rodzin będących w trudnej sytuacji.

ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	PLANOWAN Y TERMIN REALIZACJ I	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Świadczenie pomocy społecznej rodzinom, żyjącym w trudnych warunkach materialno-bytowych.	OPS, zespoły charytatywne działające przy parafiach	2016-2018	Środki własne, środki zewnętrzne - dotacje
Pomoc w dostępie dzieci z rodzin wieloproblemowych do przedszkoli.	OPS, ZEASiP, przedszkola	2016-2018	Środki własne realizatorów
Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin będących w trudnej sytuacji posiłków w szkołach i przedszkolach.	OPS, placówki oświatowe	2016-2018	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne – dotacje, programy rządowe
Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin będących w trudnej sytuacji posiłków w Świetlicy Środowiskowej	Świetlica Środowiskowa	2016-2018	Środki własne realizatorów
Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki, wyprawka szkolna	OPS, placówki oświatowe, ZEASiP, zespoły charytatywne	2016-2018	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne - dotacje
Udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Urząd Miejski- Wydział Oświaty	2016-2018	Środki własne, środki zewnętrzne
Organizacja wypoczynku letniego w formie obozu socjoterapeutycznego z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu.	GKRPA, Specjalista ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom	2016-2018	Środki własne

Cel szczegółowy IV: Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych, wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Analiza sytuacji rodzin, których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej.	OPS, Powiatowe Centrum Pomocy rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, kuratorzy sądowi, placówki oświatowe	2016-2018	Środki własne realizatorów
Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem.	OPS, kuratorzy sądowi, Policja, placówki oświatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2016-2018	Środki własne realizatorów
Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (w tym pomoc psychologiczna, pedagogiczna i prawna).	OPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, placówki oświatowe	2016-2018	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
Terapie i mediacje	OPS, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej	2016-2018	Środki własne realizatorów
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne	OPS	2016-2018	Środki własne
Organizowanie grup wsparcia	OPS, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej	2016-2018	Środki własne realizatorów

Cel szczegółowy V: Zapewnienia bezpieczeństwa dziecka i rodzinie poprzez przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci i rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	OPS, Placówki oświatowe, służba zdrowia, kuratorzy sądowi, Świetlica Środowiskowa, Policja	2016-2018	Środki własne realizatorów
Skierowanie i finansowanie pobytu w placówkach wsparcia dzieci i rodzin w sytuacjach kryzysowych.	OPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2016-2018	Środki własne realizatorów
Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej.	OPS	2016-2018	Środki własne,
Działania w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	OPS, Policja, kuratorzy sądowi, pedagodzy, służba zdrowia, Specjalista ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom.	2016-2018	Środki własne realizatorów
Działalność Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego dla ofiar przemocy w rodzinie.	OPS	2016-2018	środki własne
Działalność Punktu Mediacyjnego skierowana na rozwiązywanie konfliktów rodzinnych.	OPS	2016-2018	środki własne
Grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	OPS	2016-2018	środki własne
Pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie	OPS, Powiatowy Ośrodek Interwencji	2016-2018	środki własne

udzielana przez pracowników socjalnych, specjalistów pracy socjalnej oraz pedagoga, psychologa i prawnika.	Kryzysowej		
--	------------	--	--

Cel szczegółowy VI: Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny poprzez aktywizację społeczno-zawodową członków rodziny pozostających poza rynkiem pracy.

ZADANIA	REALIZATORZY/ PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin, w których członkowie pozostają bez pracy, w tym działania w ramach projektu „Aktywność społeczno-zawodowa w Gminie Libiąż”.	OPS, Klub Integracji Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy,	2016-2018	Środki własne, środki zewnętrzne – EFS.
Prowadzenie pracy socjalnej w kierunku aktywizowania zawodowego bezrobotnych	OPS	2016-2018	Środki własne
Organizacja prac społecznie użytecznych na terenie gminy Libiąż.	OPS	2016-2018	środki własne, środki zewnętrzne
Kontynuacja działań w ramach modelu OPS jako „Centrum Aktywności Lokalnej” – CAL.	OPS	2016-2018	środki własne
Działania środowiskowe PAL skierowane na aktywizację społeczną mieszkańców gminy Libiąż, podejmowane w ramach projektu „Aktywność społeczno-	OPS	2016-2018	środki własne, środki zewnętrzne – EFS.

zawodowa w Gminie Libiąż”			
Klub Wolontariusza przy OPS w Libiążu.	OPS	2016-2018	środki własne

ROZDZIAŁ 9: Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018.

Źródłami finansowania planowanych działań będą:

- środki własne gminy,
- środki pochodzące z funduszy unijnych,
- środki z państwowych funduszy unijnych,
- środki pochodzące z dotacji,
- środki własne organizacji pozarządowych

ROZDZIAŁ 10: Monitoring i ewaluacja Programu

1. Monitoring Programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację.
2. Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej sprawozdanie z realizacji Programu będzie corocznie przedkładane Radzie Miejskiej. Sprawozdanie to będzie stanowiło ewaluację Programu.
3. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone przy zastosowaniu wskaźników osiągnięcia poszczególnych celów, którymi są:

1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.
2. Liczba dzieci objęta wsparciem Świetlicy Środowiskowej.
3. Liczba dzieci korzystających z rządowego programu „Pomocy państwa w zakresie dożywiania”.
4. Liczba rodzin, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa.
5. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
6. Liczba uczestników grup wsparcia oraz grupy samopomocy realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu.
7. Liczba konsultacji w Klubie Integracji Społecznej.
8. Liczba uczestników działań w Punkcie Aktywności Obywatelskiej.

ZAKOŃCZENIE

Przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczają dwa zasadnicze obszary działania:

- w pierwszym z nich kładzie się nacisk na utrzymanie dzieci w naturalnym środowisku,
- w drugim – na zapewnienie sprawnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowywania przez rodziców.

„Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018” zawiera kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodziny i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych oraz przywracania rodzinom zdolności do przezwyciężania ich problemów opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.